

dat zijn roemruchtig verleden, zijn geschiedenis zoo vol heilige bezieling, verstijve tot een samenschikking van geestelooze factoren, waarin de ader van zijn leven niet meer klopt. En als dan ieder toestemt, dat niet de ontleding der feiten, maar eerst de physiologie der natie, de kronyk tot geschiedenis stempelt, door het volksgeweten willen we dan een volksschool geoordeeld zien, die het nationale levensbloed niet in de volks-geschiedenis kan doen stroomen.

Is de blei van het huislijk leven steeds Holland's roem en eere geweest, door Holland's volk moet dan het pleit beslist worden, of de uitslijting der huislijke eigenaardigheid, en daarmee de losmaking der huislijke banden, ja ten slotte de uiteenspatting van dat huislijk leven zelf, mag gedoogd. Voelt ieder, dat een school die allen saamvereenigt, zich niet aansluit aan de verscheidenheid van het huislijk leven, geen harmonie daarmee bewaren, veelmin een kweekplaats van dien huislijken zin zijn kan, door het volksgeweten willen we dan een Staats-school geoordeeld zien, die het grooter deel van den dag onze kinderen uit onze woningen opeischt, en toch elke familietrek der geslachten al meer uitwischt, den eigen aard van gezin en levenstrant doet verbleeken, een eenvormige leiding aan allen geeft, en daardoor de vorming van een eigen karakter, en dus de stichting van een eigen huisgezin, dat meer dan nominale waarde bezit, niet bevordert maar belet.

Voorts, aan dat volk, van ouds zoo tuk en fier op het vrije leven zijner burgers, aan dat volk dat nooit dwingelandij heeft geduld, maar voor der burgeren vrijheid zijn burgerbloed vergoten heeft: aan dat volk dat nooit anderen voor zich doen liet, maar steeds zelf deed: aan dat volk van vrije burgers bij uitnemendheid, willen we met beroep op zijn geweten vragen, of het die dooding van zijn levenskracht door de albemoeiing van den Staat mag dulden. Door het geweten van dat burgervolk willen we de vraag beslist zien, of het zich alles, ook het recht op zijn zonen door een bemoei-